

**Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce,
Baramati**

Autonomous

Course Structure for TYBA (S-3) MARATHI

Semester	Paper Code	Title of Paper	No. of Credits
I	3028	सहित्य विचार	03
II	3028	सहित्य विचार	03

SYLLABUS (CBCS) FOR T.Y.B.A. Marathi (w.e.f. June, 2021)
Academic Year 2021-2022

Class : T.Y.B.A. Marathi (Semester- V)
Paper Code: MAR - 3028
Paper : S-3
Credit : credits
Title of Paper : साहित्य विचार
No. of lectures: 48

A) Learning Objectives:

१. साहित्याचे स्वरूप समजावून घेणे.
२. साहित्याची प्रयोजने समजावून घेणे.
३. भारतीय साहित्यविचार, स्वरूप संकल्पना समजावून घेणे.
४. साहित्यनिर्मितीची प्रक्रिया समजावून घेणे.
५. साहित्याची भाषा, तिचे वेगळेपण समजावून घेणे.
६. साहित्याची आस्वाद प्रक्रिया समजावून घेणे.
७. साहित्यिक अभिरूची समजावून घेणे.
८. साहित्य आणि समाज यांतील परस्पर संबंध समजावून घेणे.
९. साहित्य प्रकारांची संकल्पना समजावून घेणे.
१०. वाङ्मयीन मूल्ये, जीवनमूल्ये समजावून घेणे.

B) Learning Outcome:

साहित्याच्या आकलनक्षमतेत वाढ होईल साहित्याचे विविधांगी स्वरूप, प्रवृत्ती, प्रवाह व साहित्यानुभवाकडे पाहण्याची मुलभूत दृष्टी विकसित होईल. साहित्याच्या भाषेचे वेगळेपण समजून घेण्याची क्षमता विकसित होईल.

TOPICS/CONTENTS:

प्रकरण १ – साहित्याचे स्वरूप

१२ तास

अ) संस्कृत भारतीय काव्यमीमांसकांचा साहित्यविचार (अलंकार, वक्रोक्ती, रीती, औचित्य, ध्वनी, रस)

ब) पाश्चात्य काव्यमीमांसकांचा साहित्यविचार (अनुकृतीवादी, भावनावित्कारवादी, रूपवादी)

क) शास्त्रीय साहित्य आणि ललित साहित्य भेदी

- i. साहित्याचे शब्दरूप
- ii. साहित्यातून व्यक्त होणारे अनुभवाची वैशिष्ट्ये
- iii. वास्तव व कल्पित यांचा संबंध संवेदनात्मकता भावनात्मकता, वैचारिकता, सेंद्रियत्व, सूचकता, विशिष्टता आणि विश्वात्मकता.

प्रकरण २ - साहित्याची प्रयोजने

१२ तास

अ) प्रयोजन म्हणजे काय?

प्रयोजन आणि परिणाम यामधील भेद

ब) साहित्याची प्रयोजने

i. मम्मटाची प्रयोजने

ii. पाश्चत्यांची प्रयोजने - इच्छापूर्ती - जिज्ञासमृती विरेचन - आत्मविष्कार - अनुभवाची समृद्धी - स्वप्नरंजन - उद्बोधन - प्रचोर - मनोरंजन - आनंद

क) i. लेखक व वाचकांच्या दृष्टीने या प्रयोजनांचा विचार

ii. कलावादी व जीवनवादी यादृष्टीने प्रयोजन विचार

प्रकरण ३ - साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया

१२ तास

अ) साहित्याच्या निर्मितीचे स्वरूप

i. साहित्याचे माध्यम

ब) साहित्य निर्मितीच्या शक्ती - प्रतिभा शक्ती - कल्पनाशक्ती - स्फूर्ती - भावनात्मकता - प्रतिभा व्यापार व स्वप्नव्यापार

क) साहित्याची निर्मिती प्रक्रियेचे स्वरूप व साहित्यिकाचे व्यक्तिमत्व - संवेदनक्षमता - शैशववृत्ती - अनुभव समृद्धी - विदवत्ता - लेखकाचा जीवनविषयक दृष्टिकोन - लेखकाचा साहित्यविषयक दृष्टिकोन

प्रकरण ४ - साहित्याची भाषा

१२ तास

अ) व्यवहारभाषा, शास्त्रीय साहित्याची भाषा व साहित्याची भाषा यांच्यातील भेद

ब) साहित्याच्या भाषेबद्दलचे विविध दृष्टिकोण भाषेचे नादरूप, अलंकार, रूपक, प्रतिभा, प्रतीक, प्राक्कआ.

क) शैलीविचार -

- लेखक तशी शैली
- आशय तशी शैली
- साहित्यप्रकार तशी शैली

SYLLABUS (CBCS) FOR T.Y.B.A. Marathi (w.e.f. June, 2021)
Academic Year 2021-2022

एकूण तासिका - ४८

द्वितीय सत्र

प्रकरण ५ - साहित्याचा आस्वाद

१२ तास

- अ) आस्वाद म्हणजे काय?
ब) आस्वाद प्रक्रिया
क) आस्वादकाला आवश्यक असणारे गुण
ड) आस्वादातील अडथळे

प्रकरण ६ - साहित्याची सामाजिकता

१२ तास

- अ) साहित्य आणि समाज यांचे परस्परसंबंध
लेखकाची सामाजिकता
भाषेची सामाजिकता
वाचकाची सामाजिकता
कलात्मक अनुभवातील सामाजिकता
ब) साहित्यातील सामाजिकता व वैश्विकता
क) बाधिलकीची संकल्पना व साहित्यिकाची बांधिलकी

प्रकरण ७ - साहित्यिक अभिरूची

१२ तास

- अ) अभिरूची म्हणजे काय?
i. अभिरूची आणि सौंदर्यदृष्टी
ii. अभिरूची आणि औचित्य
ब) अभिरूची भिन्नतेची कारणे
क) अभिरूची नियत करणारे घटक
i. सांस्कृतिक पर्यावरण
ii. आर्थिक पर्यावरण
iii. वाङ्मयीन पर्यावरण

प्रकरण ८ - साहित्य प्रकारची संकल्पना

१२ तास

- अ) साहित्याच्या वर्गीकरणाची शक्याशक्यता
ब) साहित्याच्या वर्गीकरणाची आवश्यकता
ब) साहित्याच्या वर्गीकरणाची तत्वे
i. माध्यमभिन्नता
ii. प्रस्तुतीकरणाची पध्दती
iii. प्रस्तुतीकरणाचा दृष्टिकोण
iv. प्रस्तुतीकरणाचा काळा

संदर्भग्रंथ

१. साहित्यविचार— डॉ. अ. वा. कुलकर्णी
२. साहित्यविचार (संपा.) — डॉ. द. दि. पूडे, डॉ. मोहन नावो
३. काव्यशास्त्र प्रदीप— डॉ. स. ग. गाडगीळ
४. वाङ्मयीन शैली आणि तंत्र— म. द. हातकणंगलेकर
५. साहित्य व सामाजिक संदर्भ — ग. ग. जाधव
६. साहित्य व समाज— संपा. डॉ. विलास खोले
७. साहित्य व सामाजिक संदर्भ— डॉ. अंजली सोमण
८. कविता आणि प्रतिमा— सुधीर रसाळ
९. सृजनात्मक भूषणे— डॉ. आनंद पाटील
१०. काव्याची भूषणे— प्रा. म. वा. धोंड
११. साहित्यशास्त्र स्वरूप व समस्या— डॉ. वसंत पाटणकर
१२. आधुनिक मराठी साहित्य व सामाजिकता— संपादक डॉ. विश्वागौरी टिळक, डॉ. मुणाळिनी शहा
१३. साहित्यमीमांसा व समाजदर्शन — डॉ. स. रा. गाडगीळ
१४. भारतीय साहित्यविचार — ग. ज्य. देशपांडे
१५. भारतीय साहित्यविचार — डॉ. लीला गोविलकर
१६. साहित्य विचार— डॉ. चं. वि. जोशी, डॉ. वेदश्री थिंगळे
१७. पश्चात्य साहित्यविचार — बालशंकर देशपांडे
१८. साहित्य स्वरूप आणि समीक्षा— वा. ल. कुलकर्णी
१९. साहित्यविचार — भालचंद्र खाडकेकर
२०. भारतीय साहित्यविचार— डॉ. तुषार चांदवडकर
२१. साहित्याचे तत्वज्ञान — वि. ना. टवळे
२२. साहित्याची भाषा — डॉ. भालचंद्र नेमोडे
२३. भाषा आणि जीवन — संपा. आनंद काटीकर
२४. 'संज्ञा' — रॉटरमार्क पब्लिकेशन